

FINNA

Finna.fi ja tiedonhaku

Tattarisuon tapaus

Sundström, Hugo, kuvaaja
Museovirasto

Erilaiset tiedonhakijat ja hakutyylit

Selailu

Harhailu ja testailu

Tarkat rajaukset kun on tarkka ongelma

Useiden hakutyökalujen käyttäminen

Hakujen ja tulosten tallentaminen

- Tiedustelut aineistoista suoraan vastaavalle organisaatiolle
  - ➔ Ota yhteyttä painike
- Aineistot toimialan mukaan
- Kaikki alueen toimijat organisaatorajaimella
- Kaukolainaus
  - Frank-monihaun aluekirjastot löytyvät lähes kaikki Finna.fi:stä

FINNA

Finna metadatan pyörteissä

Tukinuittoa Saimaalla, ilmakekuva
Bonin, Volker von, kuvaaja 1960-luku
Museovirasto

Metadatasta hakulausekkeeseen

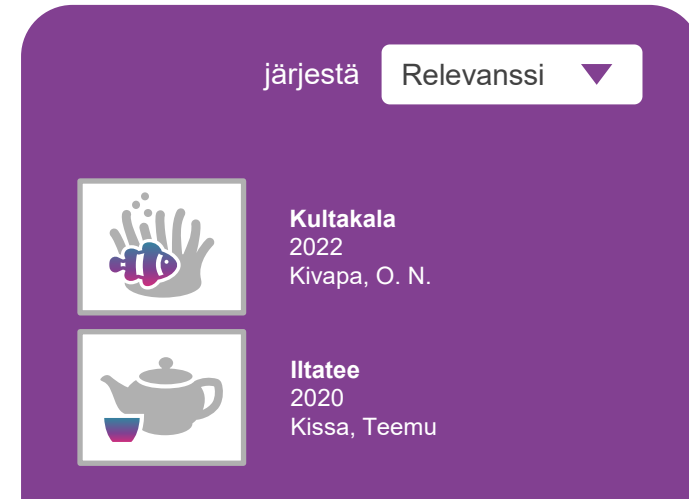
Aineistojen **metadata** haravoidaan Finnaan kaikilta organisaatioilta saman rajapinnan avulla.

Metadata **indeksoidaan** eli tehdään yhdenmukaisesti haettavaksi

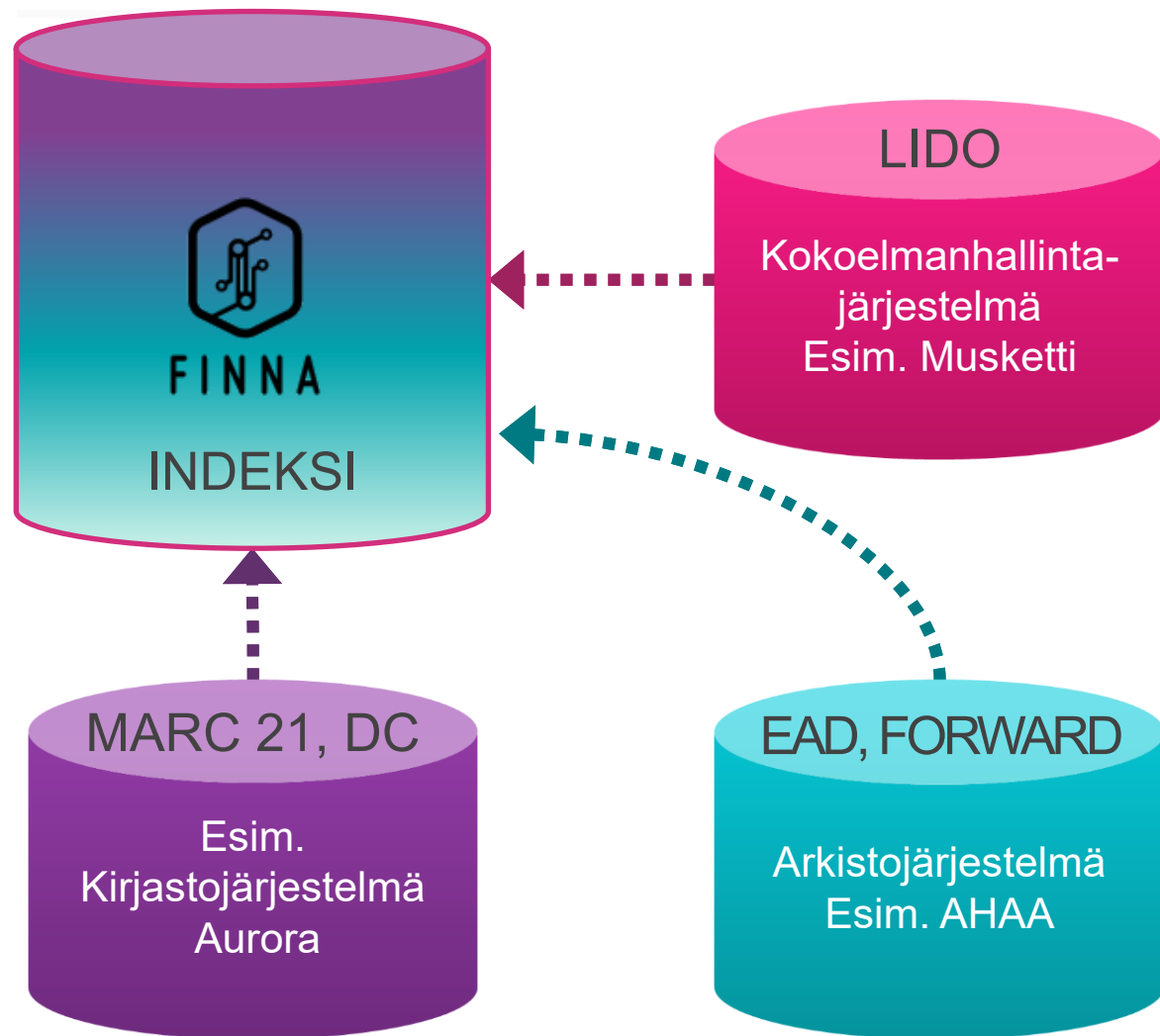
Metadatasta hakulausekkeeseen

Metadata saadaan indeksin avulla haettavaksi Finna.fi:hin tai mihin tahansa haluttuun Finna-näkymään.

Kun Finnan käyttäjä tekee haun, se käsitellään ja täsmäytetään Finnasta indeksistä löytyvien tietojen kanssa. Varsinaiset aineistot löytyvät linkitysten avulla.

Hakutoiminnallisuus on kaikille yhteistä!

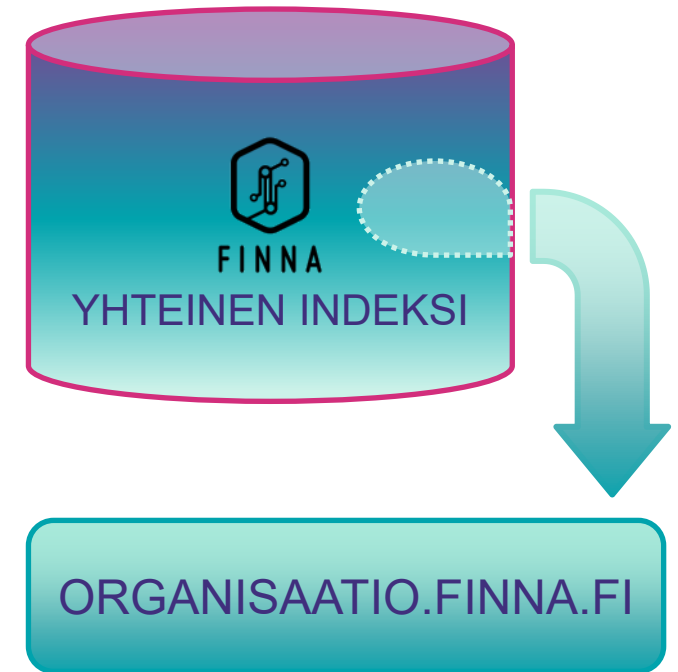

Jokainen kuvailuformaatti on mapattu, eli määritelty miten se indeksoidaan yhteiseen indeksiin.

Hakutoiminnoissa on kaikilla yhteistä:

- Hakukentät, joihin haut kohdistuvat
- Haun suodattimet

- Mukana olevat organisaatiot voivat hyödyntää indeksoituja aineistoja omissa Finna-näkymissään
- Indeksi päivitetään
  - Kirjastoaineisto puolen tunnin tai tunnin välein
  - Muu aineisto yleensä kerran vuorokaudessa

- Hyödynnetään eri tavoilla haussa ja tietuesivuilla
- Käytetään haussa esimerkiksi relevanssin määrittelyyn tai hakutulosten muuhun järjestämiseen
- Näet tietueesta indeksikentät ja alkuperäisen metadatan henkilökuntanäytöstä </>

Esimerkkejä

fullrecord

= koko alkuperäinen metadata

allfields

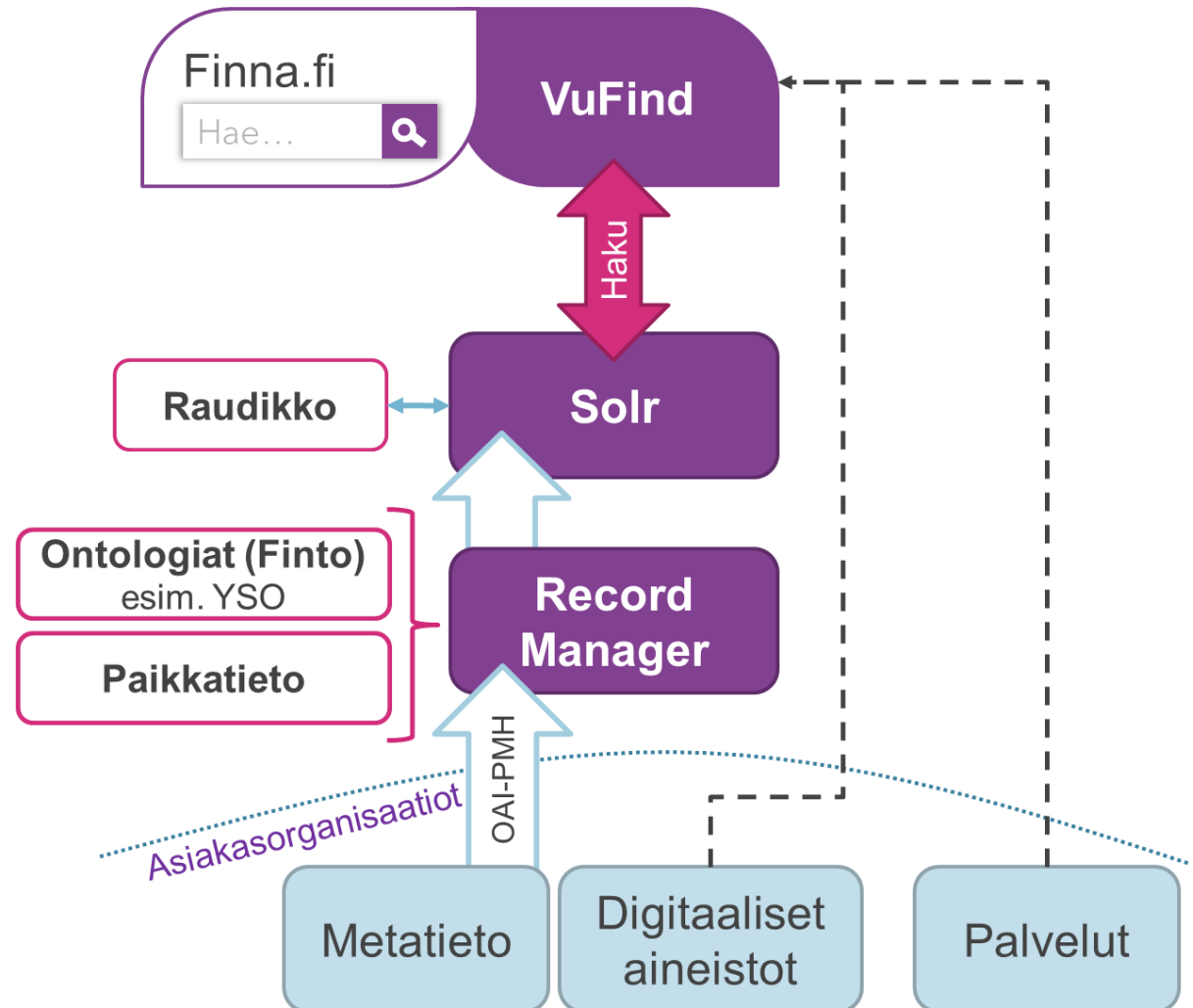
= Kaikki osumat -hakuun sisältyvät kentät, joita ei ole muuten indeksoitu

title

= otsikkokenttä, voi hakea Otsikko-haulla

Lisää löydät [Finnan mappaustaulukosta](#)

- **Record Manager** haravoi, normalisoi, indeksoi ja deduplikoi metadatan
- Indeksointi Finnan **Solr**-indeksiin
- Finnan indeksistä tiedot haetaan ja esitetään **VuFind**-käyttöliittymässä (esim. Finna.fi)
- Digitaaliset aineistot näkyvät linkitysten avulla

- Voikko-työkalun seuraaja haun avustajana Finnassa
- Tunnistaa hakusanoista suomenkielisen rakenteen, ja sitä kautta eri sanojen taivutusmuodot: kissa, kissan, kissojen
- Pilkkoo yhdyssanat
- Hyvä ottaa huomioon haussa: erikoisoperaattoreiden käyttäminen vaikuttaa miten Raudikko pystyy käsittelemään hakulauseketta

Hakua ohjaa hakulauseke

Leirikenttä, reservin kornetti Bützow ratsastuskilpailuissa; Lappeenranta

Bützow, Yngve, Kuvauskohde ; Lehtinen, E.G., valokuvaaja 1928

Lappeenrannan museot

- Tiedonhaussa hakuliittymä ja tiedonhakija keskustelevat keskenään
- ➔ Tehdään kysely hakukoneelle, löytyykö tietyillä ehdoilla aineistoa
- Hakutulossivu esittää tiedonhakijalle, mitä tuloksia kyselyllä löytyy sillä hetkellä
  - Hakutulossivulla voi esimerkiksi rajainten avulla tarkentaa hakutuloksia
- Hakulausekkeen tulkinnassa on yleensä melko samat säännöt eri hakukoneissa, mutta poikkeuksia ja painotuksia löytyy esim. merkkien tulkinnassa

Raudikko käsittelee hakulausekkeen:

- Yhdyssanan pilkkominen
  - pienois + rautatie
- Myös yksiköllä löytyy
  - rautatiet >> rautatie
- Fraasihaulla voisi tällöin saada täsmällisempiä tuloksia
- Hakua kannattaa myös ehkä kohdistaa **aiheeseen** tai **otsikkoon**
- [Esimerkkihaku](#)

Tehtävä

Yritä hakea pienoisrautatie-aiheella ilman pelkkiin rautateihin liittyviä tuloksia

1. Käytä perushakua.
2. Laita tekemäsi haku chattiin

Tyypillisimmät apuvälineet

Boolean operaattorit
AND OR NOT

(Hakasulkeet
hakulausekkeessa)

”Fraasi”

Finnan kannalta hankalat

Katkaisumerkki *
Jokeri ?

Näiden käyttäminen vaikuttaa hyvin paljon muiden operaattoreiden toimintaan. Käyttöä kannattaa harkita tarkkaan.

Nämä voi ehkä olla hyödyllisiä

”etäisyys haku”~10

Hakutermin painottaminen⁵

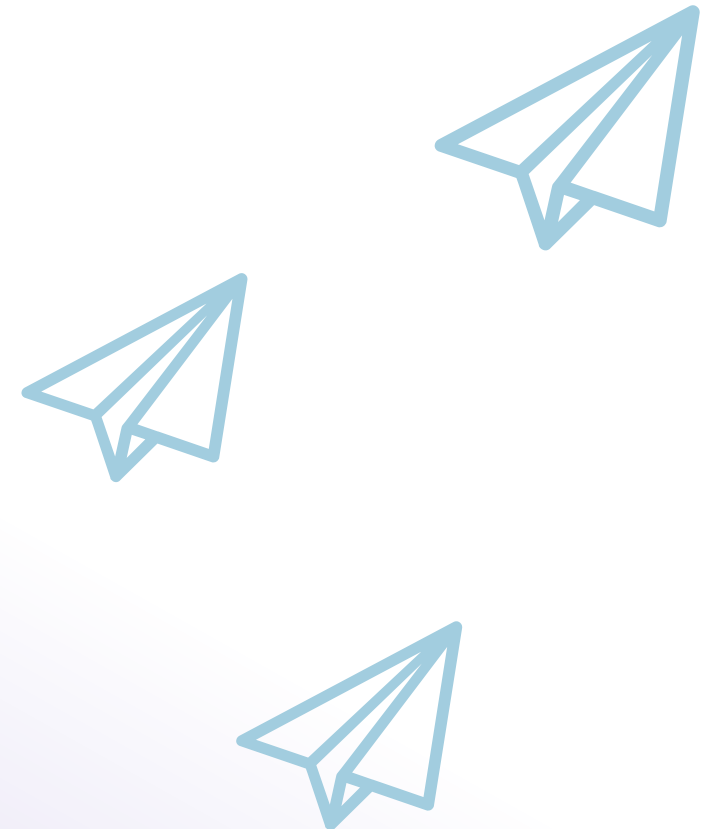
Ei välttämättä tarvita perushaussa

{ARVOVÄLI TO arvoväli}
[1990 - 2000]

Sumea haku ~

- Tehtyäsi haun näet selaimen URLissa muodostuneen hakulausekkeen ”teknisemmän” muodon
- URL on pysyvä → **voit jakaa hakutuloksen helposti myös muille**
- URLia muokkaamalla muokkaat samalla hakua
- Tarkennetussa haussa pystyt itse helpommin palastelemaan hakulausekettä

FINNA

Tarkennettu haku

Kaksi tyttöä istuu kalliolla ja katsoo horisonttiin
Hurskainen, Pentti, valokuvaaja 1963
Helsingin kaupunginmuseo

- Tarkennetulla haulla hakua pystyy itse säätämään tarkemmaksi
- Hakuryhmillä pystyy kohdistamaan hakua tiettyihin tietueen osiin
  - Esimerkiksi nimekkeeseen eli otsikkoon pystyy tarkennetussa haussa kohdistamaan eri tavoilla
  - Muita kohdistimia ovat esim. Kuvaus, Alue, Tunniste ja Sarja

Hakuehdot

[Tarkennetun haun ohje](#)

Hakuryhmä

Hae:

[+ Lisää hakukenttä](#)

[+ Lisää hakuryhmä](#)

- Kieli
- Aineistotyyppi
- Valmistusvuosi
- Maantieteellinen alue

Maantieteellinen alue

- Jotta hakua pääsee muokkaamaan, käytä **Muokkaa hakua** -painiketta
  - Selaimen painiketta käyttämällä kadotat aiemman hakusi
  - Voit myös kokeilla muokata suoraan URLia
- Perushaun rajainten hyödyntäminen on mahdollista hakutulossivulla

Muokkaa hakua

Aloita uusi tarkennettu haku

Aloita uusi perushaku

FINNA

Navigointi hakutuloksissa

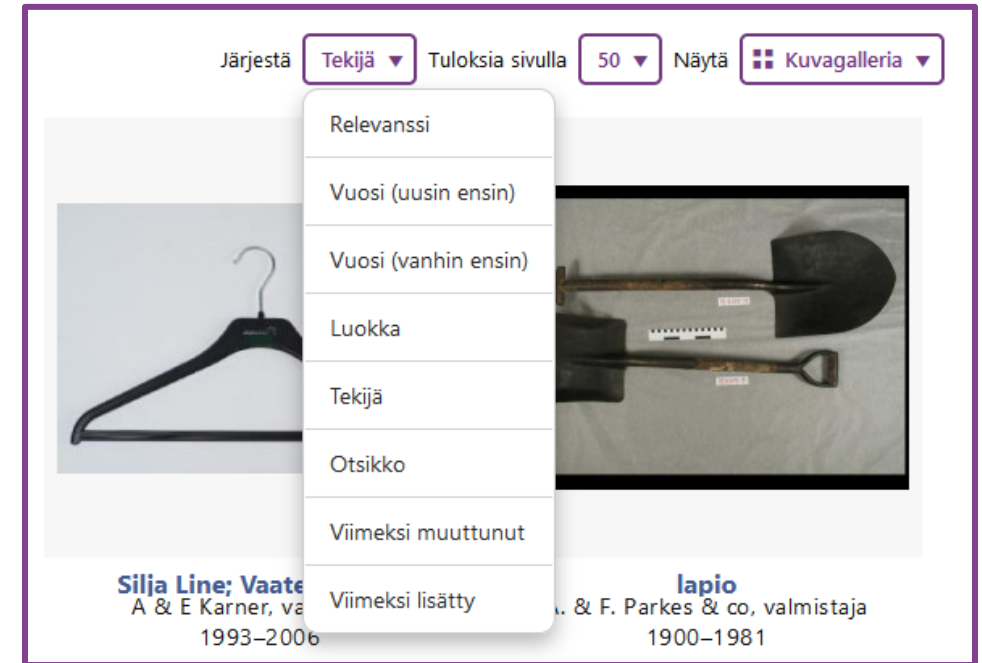
Glenardin rikin menetys 1920

Museovirasto

Hakutulosten järjestäminen

Hakutulostista voidaan järjestää

- Relevanssijärjestyksessä
- Uutuusjärjestyksessä
- Aakkosiin
- Tekijän mukaan
- Tietueen haravointitietojen perusteella
  - Viimeksi lisätty ja muuttunut
- Luokan mukaan
  - Toimii vain kirjasto-aineistoilla

Miten relevanssi muodostuu?

- Relevanssi Finnan hakuun on säädetty yhteistyössä mukana olevien organisaatioiden kanssa
- Relevanssin laskemiseksi tietueen tiettyjä indeksikenttiä on painotettu, ja sen perusteella lasketaan pisteytys

Tärkeimmät indeksikentät:

- **Otsikko** (title_txtP), **Tekijä** (author ja author2), **Aihe** (topic_unstemmed)
+ allfields_unstemmed & fulltext_unstemmed
- Lisäksi muita **otsikkoon**, **tekijään** ja **aiheeseen** liittyviä kenttiä (esim. genre ja paikka-aihe)
- **Tunnukset** kuten isbn ja issn
- **Sarjatieto**
- **Sisältö** esim. contents ja description

Perushaku

- Voit hakea helposti kaiken, ja lähteä vasta jälkikäteen rajaamaan
- Rajaimet voivat olla helppokäyttöisempiä kuin hakulausekkeen muotoilu tarkennettuun hakuun
- Hakutulossivulta ei tarvitse erikseen palata muotoilemaan hakua

Tarkennettu haku

- Haun kohdistimia löytyy enemmän
- Monimutkaisemmat hakutarpeet voi olla helpompi muotoilla tarkennettuun hakuun
- NOT operaattorin käyttö voi olla helpompaa tarkennetussa haussa

Haluat löytää taidemusiikkia CD-levynä

- Et halua 1900- ja 2000-lukujen musiikkia
- Et halua suomalaista tai ruotsalaista musiikkia
- Et halua pop-musiikkia tai lastenmusiikkia

Tee haku Finna.fi:ssä ja lisää chattiin tekemäsi haku